

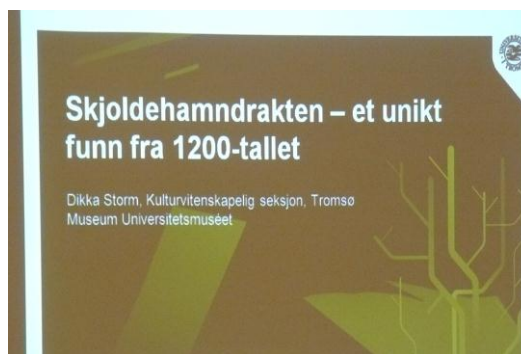
Tromsklea – seminar

Troms Historielag og Troms Fylkeshusflidslag arrangerte i samarbeid seminar om Tromsklea. Nærmere et 20-talls seminardeltagere deltok lørdag og søndag på Bjorelvnes grendehus den første helga i november.

Lillian Magnussen i blå genser er leder av prosjektet «Registrering av klea i Troms». Til høyre for henne har vi Elin Myhre som er leder av Troms Historielag. Disse åpnet seminaret og ønsket deltagerne velkommen. Til høyre ser vi husflidskonsulent i Troms, Petra Mari Linaker som ledet seminaret på en inkluderende og engasjerende måte.

Første foredrag var om Skjoldehamndrakten, den eldste klesdrakt som er funnet i landet. Det var på sørspissen av Andøya. Dikka Storm fra kulturvitenskapelig seksjon på Universitetsmuseet i Tromsø foreleste. Hun mente at her kan vi se et møte mellom både norsk og samisk klesdrakt. Denne drakten som sannsynlig er fra rundt år 1200, viser tekstiler fra kontinentet og samtidig snitt fra samisk klesdrakt. Gravstedet og funn ved det, styrker antagelsen om samisk drakt. Gravmåten og noen av tekstilene tyder på at dette var en velstående person som var gravlagt. Vi kan ikke fastslå om det er en kvinne eller en mann. Dikka Storm konkluderte forsiktig med at drakten viser kulturmøte mellom forskjellige etniske folkegrupper i området. Uansett er dette et unikt funn i nasjonal sammenheng som er verdt å studere enda grundigere enn hva som er gjort.

Neste foredrag var med Torild Fossnes som kom langvegs fra. Hun er fra Fevik i Aust-Agder og ekspert på bunadsdrakter og kunne her vise til Folkedrakten fra Torvdal som hun hadde rekonstruert og skrevet egen bok om. Da et hus ble renoveret og vinduene skulle byttes, fant eierne masse klær

rundt vinduet som var brukt til isolasjon som dyttestrie. Disse unike funnene ble en verdifull kilde for rekonstruksjon. Derfor hadde hun kalt boka og foredraget «Gull i veggane».

Hun kunne og dokumentere hvordan noen knestrømper så ut før i tida. En kan bare spekulere på om de var spesielt muskuløse før i tida eller om de faktisk strikka inn lommer for å fylle ut for de mer forfengelige?

Deltagerne utvekslet erfaringer og viste hverandre strikkemetoder og klær. Her viser Astrid Husvik Skancke fra Sør-Troms Museum nålebinding til Karin Lind og Inger Andreassen fra Tennevoll. Det jeg fikk med meg av teknikken var ei blanding av makrame, hekling og strikking. Hun brukte en hentemaske, en plukkmaske og et stikk rundt tommelen. Dermed blir denne måten å strikke på mye sterkere. På grunn av knutene er det umulig at votten i dette tilfelle, vil rakne om det går hul på den. Metoden var brukt i vikingtida, så satt hun og demonstrerte nålebinding med ei nål av bein.

Aasa Storlien fra Nordland Husflidslag viste frem bl.a. ei damebukse. Denne hadde mora hennes sydd og Lillian Markussen registrerte plagget og detaljene med liv og lommer. Astrid Skancke prøvde buksa til glede for deltakerne som fikk se buksa sine detaljer enda bedre. Mora til Aasa hadde brukt

denne flotte buksa en søndag hun gikk i kirka. Det hadde ikke gått upåaktet at ei dame gikk i kirka i bukse. Historiene med og bak klærne er også viktig å få med seg når en tegner ned og registrerer klær. Slik sier klærne en god del om kultur, moter og holdninger som er bundet til den tida klærne brukes i.

Det var rikelig med god mat på seminaret. Etter middagen ble det kaffe og kake. Her ser vi jubileumskaken til Troms Historielag som seminardeltagerne fikk smake på.

Åsa Elstad åpnet søndagens samling med foredraget om hverdag og festklær i Troms og Nordland.

Åsa ga et inspirerende foredrag hvor hun kom med interessante og fornuftige forklaringer på valg av material til klærne. Hun fremhevet bl.a. ulla sine gode egenskaper for fiskerne, derfor ble ullplagg prioritert til Lofotkista i familiene. Hun forklarte om klær sin betydning og bygde under foredraget med gode ordspråk og synliggjorde dermed mange uttrykk som ikke kan forstås uten at en plasserer de inn i sin tid. Dongerimedlem i Fiskarlaget, var en betegnelse på de som bare melder seg inn pga at de ville ha rabatt på arbeidstøy.

Hun viste og at det i 1905 ble gjort forsøk på å skape en nasjonal bunad med sterkt preg fra Hardangerbunaden. Påvirkningene fra Hardangerbroderi kan en til og med finne i samisk klesdrakt fra denne tida.

Normer forklarer og hvordan folk gikk kledd. Vi skal ikke gå så langt tilbake i tid før kvinnene i vår kultur heller ikke skulle vise håret og nevnte uttrykket som «å sette lua på brura». Hun minte oss på at mange gikk nok trasig kledd, men det ser vi ikke på bildene. Åsa brukte også strikketøyet flittig i ledige stunder på seminaret.

Seminar deltagerne dro så på befaring til Lenvik sitt museum på Bjorelvnes. Her fikk vi omvisning i hovedbygninga på Prestegården. Særlig forklær og andre tekstiler blir her studert nøye. Både håndarbeidet og motene blir grundig undersøkt.

Ellen Marie Fischer fra Finnsnes Husflidslag viste frem flere flotte håndarbeid. Norges Husflidslag med Petra Mari Linaker fokuserte så på faren for at vi ikke bare kan miste vakkert og kulturviktig håndarbeid, vi er og i ferd med å miste kunnskapen om håndtverket. Vi må ikke bare sikre gjenstander, vel så viktig er å få med oss erfaringene og kunnskapen om hvordan disse gjenstandene er blitt laget. Det ligger et stort arbeid foran oss med å få skrevet ned og dokumentert håndarbeidsteknikker og fremstillingsmetoder gjennom tekst, bilder, intervju og videoopptak. Utfordringa til dette må både historielag, husflidslag, bygdekvinnelag, lokale museum med flere bidra til. Vi må bli bevisst ansvaret med å få nedtegna håndtverksfag som er i ferd med å forsvinne.

Ref. Frode Bygdnes, Troms Historielag